

UČITELJSKI Tovarish

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisha
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak četrtak pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v inozemstvu 40.— Din letno. Posamezna številka po 7.— Din.

Za reklamne notice, pojednala, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
Štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja uvrčenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisha
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne

Naš tisk.

Največjega pomena pri vsakem organiziranem delu je tisk, ki zastopa in napravlja na eni strani javno mnenje organizacije, širi ideje, ki jih zastopa organizacija in na drugi strani vzdržuje prestiž, ki ga potrebuje organizacija v svrhu svoje avtoritete, s katero uveljavlja svoja načela pri organiziranih članih in javnosti.

Pri nas se krije prestiž organizacije s prestižem stanu!

S tiskom si osvaja svet posamezniki, skupine, narodi in države. Napoleon se je izjavil: »Eden dobro vpeljan časopis mi nadomešča sedem armad!«

Tudi naš stan občuti vpliv nam nasprotnega tiska, ki nam ne škoduje le stanovsko, ne škoduje le šoli in učiteljstvu, ampak izrablja svoj vpliv v to, da nam izpodjedajo socialno pozicijo v narodu; da napravlja nam nasprotno javno mnenje v narodu; da nam jemlje avtoriteto in prestiž v narodu in nam na ta način onemogočuje uveljaviti se socialno v njem!

Tisk je ono, kar nam največ škoduje, — shodiš itd., kar se vse še izrablja proti našemu stanu, je boli sekundarnega pomena.

In proti temu tisku stojimo mi še slabo organizirani nasproti.

Naš tisk bi moral biti zastopan: iz mladinskega lista namenjenega šolodolžni mladini na nižji in posebej na višji stopnji; iz mladinskega lista, namenjenega šolodrasli mladini; iz vzgojno gospodarskega družinskega lista, namenjenega staršem; iz tednika informativno politično gospodarskega značaja, namenjenega kmetiskemu delu naroda; iz neodvisnega informativnega dnevnika. Poleg tega: iz mesečnika, namenjenega sistematični vzgoji našega stanovskega naraščaja, za čimvišjo in čimtemeljitejšo izobrazbo na vseh poljih, na kolih bo moral delovati; iz stanovsko-političnega tednika; iz pedagoško-znanstvene revije, ki bi izhajala polmesečno in bi poleg pedagoških vprašani obravnavala akademično tudi druga vprašanja socialno-političnega značaja.

Izven teh rednih listov bi potrebovali tudi zaloge obširnejših publikacij, ki bi razpravljale o vprašanjih našega delavne-ega polja.

LISTEK.

ERNEST TIRAN:

O črtanju zvezkov in tabel.

Pravi sv. Pismo, za vsako nepotrebno besedo boste odgovor dažali na sodni dan... mene je zadela kazen kar na mestu... Pri slučajnostih sem prosil nadučitelja, naj da prepleskati tablo v mojem razredu; vsa siva je že in tudi načrtana ni... Pa sem dobil odgovor: »Boste za prihodnjo konferenco sestavili referat; zakaj hočete imeti tablo črtano. Naslov: »O črtanju zvezkov in tabel.«

In sem prebrskal celo knjižnico, trije smo brskali, a našli niti ene same suhe vrstice o črtanju zvezkov ali tabel. Šele zdaj sem se v polni meri zavedel težkoče, ki me čaka pri obravnavanju take že a priori suhoparne, poleg tega pa še nenačete snovi.

Moderna pedagogika zahteva najskrbnejšega upoštevanja otrokove duše. Poglejmo, kaj pravi psihologija k našemu

Le s takim tiskom bi stali dobro oboroženi v javnosti!

Iz tega pa se nam rodi tudi vprašanje nepopolnosti našega tiska in tiskovne organizacije: na drugi strani pa uvidimo, kako potrebna nam je bila ustanovitev posebnega »tiskovnega odseka« v naši organizaciji, ki bo reguliral to vprašanje.

Problematično je, če je dobro, da bi si vse panoge tega tiska ustanovili sami, da bi se s tem separirali in bi šli preko že ustanovljenega in vpeljanega tiska v narodu, ki nam ni nenaklonjen. Nasprotno, menili bi, da smo se dosedaj premalo posluževali tega tiska, da smo ga premalo izrabili v korist svojega stanu, da smo se preveč zapirali v stanovski tisk! Naj narod spozna naše mnenje, naše stališče, naše nazore: naj spozna, da mu nismo tako tuji, kakor to slikajo nam nasprotni elementi

Toda tudi v tem oziru je bila naša napaka, da smo se zatekali le v meščanske liste — le navzgor — ne pa v liste, ki so namenjeni masi naroda med katero živimo in za katero delujemo. Smer našega dopisovanja in sodelovanja pri listih naj se v tem pogledu izpopolni! N. pr.: v našem narodno-prosvetnem delovanju, gibanju in stremljenju naj ne izre samo stanovsko glasilo temveč tudi tisk, ki pride v maso, med ljudi, med katerimi delujemo. Seveda, v temu primerni obliki!

Prepričani smo, da bi naše organizirano sodelovanje in dopisovanje tudi v drugem pogledu lahko koristilo in dvignilo naše nam prijazne dnevne liste in v prvi vrsti tednike, ki so nam prijazni in naklonjeni v masi naroda med katerimi delujemo.

Spoznanje naj rodi v novem letu — delo! Ne pričakujmo pa, da nam bodo drugi kaj dali, če mi nim ničesar ne bomo nudili.

Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu!

noglavju. Predno razmotrivamo o tem, je potrebno da nekoliko osvežimo svoje znanje o procesih, ki se vrše v otroškem možganju, ko vzame v roke pero.

Pri elementarnem branju se združijo optična slika glasu, t. j. oblika črke z glasom samim tako, da se pozneje pri optičnem doznatku črke pojavi v zavesti takoj njena glasovna vrednost. Pri pisanju pa je pot obratna: glas mora priklicati v zavest svojo sliko-črko. To pa je neizmerno težko. Spomnite se, nekdo, ki sicer dobro razume, kar čuje v tujem jeziku, sam pa ne more govoriti. Pisanje je analogon. V večini slučajev otrokova spretnost v pisanju nitli zdaleka ne dosega spretnosti v branju. Kako to? Vzrok tiči v bistveni razliki med nazorom in predstavo. Predstava ima sicer to prednost, da traja dalj časa (n. pr. se spominimo in lahko predstavimo nekoga, ki je morda že pred leti umrl), zaostaja pa za njim, kar se tiče določnosti, (Poteze, oblike, barve, tipični znaki). Takrat je predstava v našem spominu mnogo medlejša, nepopolnejša, manj značilna. Otrok pri čitanju vidi črko in spozna; pri pisanju pa mora

„Dajte nam kmetijsko naobraženega učiteljstva“*

Z neumnorno in vzgledno požrtvovalnostjo je delovalo in še deluje naše starejše učiteljstvo med kmetiskim ljudstvom za njegov napredek. Ne ostaja le v zaprašenih sobah, med štirimi stenami, temveč zaveda se da je kmetijstvo steber države, od katerega je odvisen vsak posameznik in vsa država in zato dela zani. Če je blagostanje pri kmetu, potem ni pomankanja pri nikomur.

Glavni viri dohodkov našega kmeta pa izvirajo iz obdelovanja polj, živinoreje, vinogradništva, sadjarstva in čebelarstva. S tem se je naš kmet že od nekdaj pečal in najbolj se mu prikloni, ako kramljas ž njim o njegovem delu in mu daš navodila kako si s nametnim gospodarstvom pomnoži in zboljša svoje dohodke. To je prav dobro razumelo naše starejše učiteljstvo in za to si je tudi znalo pridobiti med našim ljudstvom ugled, spoštovanje in hvaležnost. Le vprašajte našega kmeta, kdo ga je naučil oplemeniti sadje, vrtnice, to in drugo, in odgovoril vam bo kratko in odločno: šola, gosp. učitelj. Da, takrat, ko je bil pri nas še prejšnji gosp. učitelj, takrat smo se res učili v šoli nekaj, kar je kmetu koristilo. Le škoda, da ni danes več tako. Še danes se rad spominjam, s kakim veseljem smo hodili na šolski vrt, kjer smo pod skrbnim vodstvom našega učitelja opravljali vsa čebelarstva in sadjarska dela. Znal nas je ne le navaditi, temveč tudi navdušiti, da je postal vsak res dober sadjar in čebelar. Vedno nam je povdarjal, da nauči ena ura praktičnega dela gojenca več kakor več dni trajajoče samo ustno razlaganje. S tem je pridobil učitelj srca nas vseh in šola nam je bila naš drugi

* Ta članek prinaša »Kmetijski list« v svoji 51. številki dne 20. decembra 1922. Vsebuje poleg druge, tudi mnogo pozitivne kritike. Izvedba te zahteve, pa ni v rokah učiteljstva, ki je že zdavna zahtevalo reformo učiteljstva, temveč v prvi vrsti je to v rokah kmetiskih poslancev in ministrov, da pospešijo to vprašanje. Veseli nas, da se ljudstvu objektivno pojasnjuje taka vprašanja, da se na shodi in v tisku objektivno govori o šolskih vprašanjih, ker s tem se narodu koristi. Za pozitivno kritiko smo vedno vsprejemljivi in se je ne bojimo. — Uredništvo.

dom, učitelj pa naš drugi oče. Še po dokončanih šolskih letih smo prav radi zahajali k njemu ali ga ob vabilu v naš sadovnjak ali vinograd ter mu z veseljem razkazovali sad njegovega truda in nauka, kar mu je bilo v veliko zadovoljstvo in plačilo. Skratka: Bil je naš in mi njegovi in Bog obvaruj, da bi kdo slabo govoril o njem ali o šoli. To so bili res idealni delavci med našim narodom, ki jim ohrani vedno svojo hvaležnost, ker ve ceniti njih delo.

Tako je bilo v bivši neagrarni Avstriji. Danes temu ni več tako, dasi ravno smo pričakovali v agrarni državi podvojeno delo in navdušenje. Starejše učiteljstvo je deloma pomrlo ali stopilo v pokoj, deloma pa odšlo radi študiranja svojih otrok v mesta. Mlajša generacija pa žal daleč zaostaja za starejšo in dostikrat nima pojma, zmožnosti niti veselja do kmetijskega pouka. Vsi bi bili najrajši v mestu in tako je nastal med narodom in učiteljstvom prepad, ki grozi da postane lahko nepremostljiv.

Pogubne posledice so že tu. — Včasih so klicali kmetje: »Dajte nam šol, dajte nam učiteljev!« Danes pa slišimo: »Preveč je šol, proč z njimi!« In kdo je temu kriv? Učiteljstvo? Dvomim. Poznam jih dosti in vem, da so požrtvovalni in bi tudi radi delali, toda manjka jim strokovne naobrazbe ker je bil pouk na učiteljsku neplođen formalizem, njih praktična izvežbanost pa pod vsako kritiko. Vsi prihajajo še danes iz učiteljskega učitelja, ki ne zna lo razločevati niti navadnega žita, kaj še, da bi bili izvežbani v razmnoževanju in požlahtnjevanju dreves, čebeloreji umnem kmetijstvu, naprednem vinogradništvu itd. Vse to pa je neobhodno potrebno za vsakega podeželnega učitelja. Med tem, ko se jih muči z raznimi vrstami cvetlic in trav, ne znajo svetovati kmetu, kako pridelava več krme, kako po zobeh spozna starost živine, kako se obvaruje škode po divjačini kako je treba obrezati vrtnice, trte ali drevesa in zatirati razne poljske in gozdne škodljivce. Na učiteljskih se podaja vse polno nebitvenega, a veliko premalo bistvenega. Učiteljskim manjka strokovnjaka, vodnika, ki bi jih znal navdušiti za kmetijski

nani le po piše. Otrok bo vzel ravnilo ali pokrov od škatle ali bogve kaj in si bo napisal najprej načrtal... Naravno pa je, da zahtevamo od otroka na tej stopnji le poudarja, ker kdaj naj sicer zadosti šola zahtevi ljudstva in — življenja, da bodi pisava ne samo čitljiva in tekoča, temveč tudi lična? In nazadnje zahteva prej omenjeno olajšavo tudi pedagogika sama v onem pravilu, ki je njen fundament za vse večne čase: Od lažjega k težjemu.

Zdaj poglavje o psihologiji elementarnega pisanja nekoliko podrobneje. Elementarno pisanje tukaj v tem smislu in pomenu, da pisanje na tej stopnji še nima direktnega smotra, temveč je še samo sebi namen tvoriti nekako predstopnjo, vajo za uporabo v življenju. Otrok je sprejel sliko glasu: ko jo vidi drugič, jo spozna; to je nekaj asimilacijski pojav. Čutni utis se z reproducirano spominsko sliko strne v eno, akoprav se otrok — pa odrasli ravnotako — zave navadno samo prvega člena te zveze. Značilen pojav zato pa je občutek, ki ga spremlja in ki ga imenujemo poznanje. Čim pogostejše kak utis sprejemamo, tim bolj nam je olajšana določ-

znak za črko šele poiskati v svoji take mrtve kljake tako rado pozabljajoči glavici. Ni čuda torej, da piše toliko počasneje in še dela poleg gorostasne napake! Pri reproduciranju te končno večalimani točno najdene črke pa se pojavi nova težkoča: otrok se njene oblike v spominu sicer zaveda, izginili pa so vsi tipični znaki, ki bi mu omogočili, da napiše črko prav, t. j. lepo. Velikostno razmerje med črkami male srednje in cele dolžine je nejasno: istotako razmerje med posameznimi sestavinami poedinih črk. Oblika potez je otroku seveda že popolnoma stranskega pomena. Nisem li zdaj upravičen, da odvezam otroku vsaj en del te njegove težave, vsaj orientacijo po papirju? S tem ga razbremenim in mu omogočim, da se tem intenzivneje lahko poglobi v težo in razmerje črkinih delov med seboj — v reproducirano pravilnih potez. Otrok, ki se še bori s spominskimi predstavami črk, nismo s tem ničesar podarili: to je njegova upravičena, čeprav nima in komaj posredno izražena zahteva. Poskusite, dajte otroku kos nečrtnega papirja, na mu ukažite, naj